

Sosiaalialan AMK -verkosto

2.2.2010

YLEMMÄN AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINNON, Sosionomi (ylempi AMK) SUORITTANEIDEN TYÖTEHTÄVISTÄ SOSIAALIALALLA

STM:n Sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumin osaamisen jaoston ylemmän AMK-tutkinnon työ-elämäpaikkaa pohtiva työryhmä on etsinyt ratkaisua siihen, miten sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopiston sosiaalityöntekijäkoulutuksen tuottama monipuolinen ja tosiaan täydentävä osaamisen pystyttäisiin yhdistämään sosiaalialan asiakkaita ja sosiaalialaan työn tulevaa kehitystä parhaiten palvelevalla tavalla.

Työryhmässä ammattikorkeakoulujen edustajina ovat sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston ylemmän AMK -tutkinnon ryhmästä Päivi Kaljonen (Metropolia), Teemu Rantanen (Laurea), Leena Viinamäki (Kemi- Tornion AMK) ja sosiaalialan AMK -verkoston pj. Meeri Rusi (Turun AMK).

Sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumin osaamisen jaoston erityispätevyyksiä käsittelevän ryhmän työ liittyy myös tähän keskusteluun (ks. myös OPM 2009:24, s 79 Korkeakoulutettujen erityispätevydet).

Keskeisinä lähteinä on käytetty OPM:n ja Arene ry:n tämänhetkisiä koulutuspoliittisia linjauksia, joiden mukaan ylempiä ammattikorkeakoulutukintoja on kehitettävä. Linjauksia löytyy mm. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallisesta viitekehuksesta (OPM työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24), sosiaalialan AMK -verkostossa tehdyistä ydinosaamista ja erityisosaamista selvittävästä kyselystä 4/2009 sekä Arene ry:n tiiviisti OPM -yhteistyössä vetämästä koulutusohjelmaprojektista ja siihen liittyvästä sosiaalialan ryhmän työstä (kysely ja raportti 1/2010).

Tämän kannanoton näkökulmista on keskusteltu laajasti (T&K -päivät Oulu 12.11.2010, Sosiaalialan AMK -verkoston työvaliokunta 21.1.2010 ja sen jälkeen käyty sähköpostikeskustelu) ja **paperi on yksimielinen kanta koko sosiaalialan AMK -verkostolta.**

Taustaksi

Sosiaalialan työn kenttä on monien haasteiden edessä.

- koulutettujen sosiaalityöntekijöiden vaje vaihtelee suuresti eri kunnissa. Lisäksi sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus on suurta.
- sosiaalityö koetaan usein huonosti palkatuksi ja vähän yhteiskunnallista arvostusta saavaksi.
- sosiaalityöntekijät viestivät huolta erityisesti pitkäaikaistyöttömien, mielenterveys- ja päihdeongelmaisten sekä lasten ja nuorten pahoinvointiin liittyvistä ongelmista. Ongelmat näyttivät yhteiskunnassa vain syvenevän.¹
- nykyisessä sosiaalipalvelujärjestelmässä on puutteita; palvelut ovat hajanaiset, ne puuttuvat tai ihmisten ongelmat putoavat eri palvelusektoreiden väliin, eivätkä loppujen lopuksi ”kuulu kenellekään”. (Rantamäki 2008, 11²).

2 Synnöve Karvinen-Niinikoski, Jari Salonen, Tero Meltti, Laura Yliruka, Maria Tapola-Haapala, Johanna Björkenheim 2005. Konstikas sosiaalityö. Konstikas sosiaalityö 2003. Suomalaisen sosiaalityön todellisuus ja tulevaisuudennäkymät. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2005:28. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 2005

Meneillään oleva globalisaatiokehitys ja sen myötä uudelleen organisoituva talouselämä tuovat mukanaan haasteita sosiaalialan työlle.

- yhteiskunnan polarisoitumiskehitys nostaa kysymyksen yhteiskunnan 'sosiaalisesta' vastuusta uudelle tasolle. Sosiaalisen näkökulman vahvistaminen yhteiskunnassa edellyttää sosiaalisten kysymysten syvää ymmärtämistä, vahvaa sosiaalialan osaamista ja ennen kaikkea hyvää yhteistyötä sosiaalialan korkeakoulutuksen saaneiden työntekijäryhmien kesken.
- sosiaalipalveluiden yksityistäminen, kilpailuttamis- ja hankintalainsäädäntö edellyttävät julkisen sektorin tehtävien uudelleen arviointia. Sosiaalialan työn kannalta uhkana voi olla taloudellisten argumenttien ylivalta ja sosiaalialan eettisten lähtökohtien sivuuttaminen. (Vuorensyrjä ym. 2006³)

Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön väheneminen sekä voimakas muuttoliike kasvukeskuksiin edellyttävät

- sosiaali- ja terveystalouden ja tehtävärakenteiden uudelleen organisointia sekä uusia toimintamalleja. Uusissa toimintamalleissa tulisi korostua eri tahojen yhteinen hyvinvointivastuu ja kumppanuus sekä yhteisesti tuotettujen palvelujen ja tuen yhdistelmät. Työntekijöiltä uudet palvelumallit edellyttävät palvelukentän laajaa tuntemusta, kykyä laadukkaaseen palveluohjaukseen sekä hyviä yhteistyötaitoja. (Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007⁴)

Maahanmuuton, maahanmuuttajien ja etnisen monimuotoisuuden nopea kasvu erityisesti pääkaupunkiseudulle haastaa monin tavoin sosiaalialan työtä. Tarvitaan

- tasa-arvoiseen kumppanuuteen pohjautuvaa järjestöyhteistyötä ja sellaista uutta monimuotoista palvelurakennetta, joka takaa maahanmuuttajille yhdenvertaiset palvelut kantaväestön kanssa. Monikulttuurinen työ edellyttää aina myös kulttuurisensitiivisen työotteen sisäistäneitä työntekijöitä. (Monimuotoisuus ja maahanmuutto 2009⁵)

Kaikki edellä kuvatut tulevaisuuden kehitysnäkymät haastavat sekä sosiaalialan korkeakoulutusta että sosiaali- ja terveystalouden tapahtuvaa palvelu- ja tehtävärakenteiden uudistamista.

1. Sosiaalialan korkeakoulutuksen jännitteet

Sosiaalialan ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimusten⁶ (v. 2005) ja suomalaisen dualimalliin perustuvan koulutusjärjestelmän selkiintymisestä huolimatta sosiaalialan koulutusta

² Rantamäki 2008: Keskipohjalaisen sosiaalialan työn tila ja tulevaisuus. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.

³ Vuorensyrjä, Matti – Borgman, Merja – Kempainen, Tarja – Mäntysaari, Mikko – Pohjola, Anneli (toim.): Sosiaalialan osaajat 2015. Sosiaalialan osaamis-, työvoima ja koulutustarpeiden ennakointihanke (SOTENNA): loppuraportti. Jyväskylän yliopisto. Sosiaalityön julkaisusarja 4. Tampereen yliopistopaino. Tampere.

⁴ Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007. Työryhmän raportti: Puheenjohtaja Aulikki Kananoja, sihteerit Arto Rautajoki ja Tarja Pösö. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43.

⁵ Monimuotoisuus ja maahanmuutto 2009. Helsingin kaupunki. Henkilöstökeskus. Maahanmuutto-osasto 2009. URL: www.hel.fi/heke/maahanmuutto.

⁶ Laki sosiaalialan ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 2005/272 § 4; HE 226/2004

ja kelpoisuusvaatimuksia värittävätkin monet ratkaisuaan odottavat jännitteet. On arveltu, että sosiaalialan osaamisen tärkeyttä ja erityisesti ammattikorkeakoulun tuottamaa osaamista ei ole vielä täysin tunnustettu. Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkintojen osaamista ei myöskään osata hyödyntää sosiaalialan toimintakulttuureissa ja -rakenteissa. (vrt. Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007.)⁷ Erityisesti yliopiston sosiaalityöntekijäkoulutuksen ja ammattikorkeakoulun ylemmän korkeakoulututkinnon tuottaman monipuolisen ja toisiaan täydentävän osaamisen hyödyntäminen on sosiaalialan työn tulevaisuuden kehittämisen kannalta mitä keskeisin kysymys.

Suomalaiseen keskusteluun on otettava mukaan myös kansainvälinen näkökulma sosiaalityöhön ja sen koulutukseen. Sosiaalityö määritellään Suomessa eri tavoin kuin IFSW:ssä. Useimmissa Euroopan maissa sosiaalityöntekijän perustyöhön on pätevä kandidatasoisella sosionomi (AMK) -tutkintoa vastaavalla koulutuksella tai vastaavalla kandidatasoisella yliopistosuoritetulla koulutuksella. Maisteritaso on silloin jatkoa, joka antaa sosiaalityön pätevyyden niille, jotka ovat tehneet BA -tason tutkinnon jostain muusta aihepiiristä tai maisteritaso syventää sosiaalityön tai tutkimuksen osaamista. Englannin kielessä ei myöskään ole muita kattavia termejä kuin "social work", jolla viitataan sosiaalialan työhön ja koulutukseen. Suomalainen jako sosiaalityöhön ja sosiaalihojaukseen on todella vaikea selvitettävä asia suomalaisille asiaan vihkiytymättömille ihmisille, eurooppalaisista ja laajemmista areenoista puhumattakaan. Sosiaalihojaukselle /ohjaajalle kun ei ole olemassa edes vakiintunutta käännettä.

Ratkaisuaan odottava ristiriita liittyy tulkintaan duaalimallin tuottaman osaamisen erilaisuudesta. Sekä yliopistot että ammattikorkeakoulut ovat tahoillaan korostaneet duaalimallin merkittävää erilaista koulutusta, koulutusympäristöä ja pedagogista orientaatiota. Tulkinnot siitä, miten koulutuksen tuloksena syntyvä erilainen osaaminen sijoittuu suhteessa esimerkiksi sosiaalialan kelpoisuuslainsäädäntöön, eroavat kuitenkin toisistaan. (Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007, Rantamäki 2008, 14)

Sosiaalialan ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia koskevassa laissa (29.4.2005/272) todetaan, että sosiaalialan korkeakoulutetut ammattiryhmät muodostavat tehtävärakenteessa työnjaollisen kokonaisuuden, jossa yliopistokoulutuksen suorittaneet sosiaalityöntekijät vastaavat asiakastyön ja -prosessien kokonaisuudesta sekä vaativista asiakastilanteista, näitä koskevasta päätöksenteosta, arvioinnista ja tiedontuotannosta. Omiin osaamisalueisiinsa rakentuvat muut koulutusryhmät tulevat prosesseihin ja niistä huolehtiviin tiimeihin vahvuksiensa pohjalta hoitaen itsenäisesti omat tehtäväalueensa. (vrt. luonnos 11.11.2009)

Sosionomi (ylempi AMK) kannalta linjanveto on ongelmallinen. Käytännössä sosionomit (AMK ja ylempi AMK) hoitavat jo tällä hetkellä itsenäisesti sosiaalihojauksen alaan kuuluvaa asiakastyötä ja siihen kuuluvia prosesseja sekä kehittävät ja arvioivat tekemäänsä yksilö- ja perhe- ja yhteisötason työtä kuitenkin niin, että tahdonvastaiset toimenpiteet kuuluvat selkeästi sosiaalityöntekijöiden pätevyysalueelle. Esimerkiksi Helsingissä vastuu perhekeskuksen varhaisen tuen asiakastyöstä kuuluu sosionomikoulutuksen saaneille työntekijöille. Myös yksityisissä sosiaalipalveluja tuottavissa yksiköissä sosiaalialan vastuuhenkilöksi on pätevä sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittanut henkilö. Tuntuu siltä, että sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneen tekemästä yksilö-, perhe- ja yhteisötason asiakastyöstä ja sen

⁷ Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007. Työryhmän raportti: Puheenjohtaja Aulikki Kananoja, sihteerit Arto Rautajoki ja Tarja Pösö. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43.

kehittämisestä ja johtamisesta vastaisi sosionomin työhön perehtynyt ja saman koulutuksellisen orientaation sisäistänyt sosionomi (ylempi AMK).

Tulkintaeroavaisuuksien takaa löytyy myös kysymys siitä, miten sosiaalityön käsite määritellään. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkostossa on usein keskusteltu siitä, onko sosiaalityö ja sosiaalityöntekijän tekemä työ sama asia vai voitaisiinko **sosiaalityö nähdä tieteenalana, oppiaineena ja ammattityönä, jolloin myös sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen voisi tulkita edustavan sosiaalityön asiantuntijuutta**. Tällainen ajattelutapa on vallalla monin paikoin esim. aikuissosiaalityössä.

Seuraaviin lukuihin on koottu sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston näkemys sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamasta osaamisesta ja työelämäpaikasta sosiaalialan työn kentällä.

2. Sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon osaaminen ja työelämäpaikka

Rantanen ja Viinamäki (2008) selvittivät postikyselynä⁸ sosiaalialan ylempien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden koulutus- ja työmarkkina-asemaa. Kyselyyn vastanneiden työnantajien (n = 40) näkemysten mukaan sosionomien (ylempi AMK) keskeiset vahvuudet liittyvät sosiaalialan työkäytäntöjen kehittämistoimintaan ja siitä vastaamiseen sekä toisaalta vuorovaikutusvalmiuksiin ja ammatilliseen osaamiseen. Sosionomeille (ylempi AMK) on työnantajien näkemyksen mukaan ominaista myös vahva eettinen lähtökohta työssään.

Näiltä osin sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto näyttäisi kehittyneen tutkintojen ja muun osaamisen kansallisen viitekehysten (2009) suunnassa⁹. Sen mukaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tavoitteena on antaa opiskelijalle työelämän kehittämisen edellyttämät **laajat ja syvälliset tiedot asianomaisen alalta sekä tarvittavat teoreettiset tiedot asianomaisen alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimista varten sekä valmiudet alan tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn**. Sosionomi ylempi (AMK) -tutkinto on siis laaja-alainen ylempi korkeakoulututkinto ja tämä on kansallisen ohjauksen ja tutkintojen kehittämisen selkeä lähtökohta. Tason 7 tutkintoja on määritelty tietojen, taitojen ja pätevyyden perusteella seuraavasti:

- **Tiedot:** Pitkälle erikoistuneet ja omaperäisen ajattelun mahdollistavat tiedot, jotka vastaavat osittain työ- tai opintoalan kärkeosaamista. Kriittinen tietoisuus alan ja eri alojen raja-pintojen tietoihin liittyvistä kysymyksistä.

⁸Leena Viinamäki & Teemu Rantanen Sosionomien (ylempi amk) osaaminen ja työhönsijoittuminen. Teoksessa Rantanen, Teemu & Isopahkala-Bouret, Ulpu (toim.) 2009. NÄKÖKULMIA YLEMMÄN AMMATTIKORKEAKOULU-TUTKINNON TUOTTAMAAN OSAAMISEEN. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Ks. myös Viinamäki, Leena & Pohjola, Anneli 2009. SOSIONOMI (ylempi AMK) -TUTKINNON SUORITTANEIDEN NÄKEMYKSET OSAAMISESTAAN JA PAIKASTAAN TYÖMARKKINOILLA. Teoksessa Viinamäki, Leena (toim.) 2009. Sosionomilta eivät hommat lopu, Ammattikäytäntöjen kehittäminen haasteena sosionomi AMK -tutkinnoissa. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 1/2009. URL: http://www.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/viinamaki_A_1_2009.pdf

⁹ Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24. Opetusministeriö. Helsinki

- **Taidot:** Erikoistuneet ongelmanratkaisutaidot, joita tarvitaan tutkimuksessa ja/tai innovaatiotoiminnassa uuden tiedon ja toimintatapojen kehittämiseen ja eri alojen tietojen yhdistämiseen.
- **Pätevyys:** Kyky johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja vaikeasti ennakoitavissa ja uutta strategista lähestymistapaa vaativissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Kyky ottaa vastuuta ryhmien ammatillisen osaamisen ja työkäytäntöjen kehittämisestä ja/tai toiminnan strategisesta arvioinnista.

Miten sitten valmistuneet sosionomit (ylempi AMK) ovat sijoittuneet työelämään? Sosiaalialan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen vastuuyliopettajien suullisen tiedonannon¹⁰ mukaan osa tutkinnon suorittaneista jatkaa entisissä työtehtävissään, osa on siirtynyt vaativimpiin tehtäviin. Varsin monet saavat vaativampia työtehtäviä työelämän kehittämistehtävänä tekemänsä opinnäytetyön kautta. Valmistuneet ovat löytäneet uusia, vaativimpia työtehtäviä mm. seuraavilta tehtäväalueilta:

Kuntouttava työtoiminta ja sen kehittäminen

- Kela ja Työvoimahallinto

Koulutukseen ja suunnitteluun liittyvät kehittämistehtävät/projektityö

- järjestöt ja kolmas sektori

Esimiestyöhön ja johtamiseen liittyvät tehtävät

- lastensuojelulaitokset
- vanhusten palvelutalot

Asiakastyöhön liittyvät asiantuntijatehtävät

- perhekeskukset: perhetyö, varhainen tuki

Sosiaalihuollon erityistehtävät

- lastenvalvoja, sosiaaliasiamies

Koulu/sosiaalikirjaston tehtävät

- yksityiset koulut, erilaiset asumisyksiköt

Suurimpana epäkohtana sosionomien (ylempi AMK) työllistymiselle yliopettajat näkevät kunnallisen sektorin, jossa sosionomeille (ylempi AMK) ei nykyisen kelpoisuuslain puitteissa helposti löydy koulutusta vastaavia tehtävarakenteita, vaikka siellä tarvitaan lisää osaavaa työvoimaa.

Myös Rantasen & Viinamäen (2009) postikyselyn tulokset osoittavat, että kuntasektorin tehtävarakenteet saattavat olla esteinä sosionomien (ylempi AMK) osaamisen täysimääräisen hyödyntämiselle. Tulos on merkittävä, sillä kuntasektorilla työskenteli 67,5 % kyselyyn vastanneista sosionomeista (ylempi AMK). Kolmas sektori näyttää tunnustaneen ja tunnustaneen sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon tuottaman osaamisen julkista sektoria paremmin.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston¹¹ näkemyksen mukaan ylempien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ongelmallisina työalueina onkin juuri kunnallinen sosiaalihuolto, johon tarvitaan lisää osaavaa työvoimaa, mutta jossa alakohtainen lainsäädäntö jättää sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritetun ylempien ammattikorkeakoulututkinnon lähes kokonaan huomiotta. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston onkin esittänyt strategiapaperissaan 1.3.2009, että **sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu**

¹⁰ Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston ylempien ammattikorkeakoulututkinnon työryhmän muistio 1.11.2008

¹¹ Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston kansallinen strategia 2009–2012

laki ja asetus avattaisiin sosiaalialalle suuntaavan ylempien ammattikorkeakoulututkinnon aseman määrittämiseksi. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto esittää strategiaperussuunnitelmassaan, että **pykälän 3. tulkinta pitää määritellä niin, että sekä yliopistossa sosiaalityö pääaineena suoritettu maisterin tutkinto, että ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritettu ylempi ammattikorkeakoulututkinto tuottavat sosiaalityön kelpoisuuden.**

3. Sosiaalihuollon erityistyöntekijän kelpoisuus: Erityissosiaaliohjaaja Sosionomi (AMK) ja erikoistumisopinnot?

Sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumin osaamisen jaoston ylempien AMK -tutkintojen työelämäpaikan työryhmässä keskusteltiin paljon siitä mitä jo olemassa olevia väyliä Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden sijoittumiseksi pätevyyslainsäädännöstä löytyy tällä hetkellä. Yksi näistä ehdotuksista oli erityisosaamista vaativat sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtävien uudenlainen tulkinta, jota käsitellään tässä luvussa. Toinen ehdotus koskee sosiaalihuollon johtamistehtäviä, jota käsitellään luvussa 4.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272 (§9) ja sen perustelu (HE) kuvaa sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtäviä:

Sosiaalihuollon erityistyöntekijä

- Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtäviin on tehtävän edellyttämä peruskoulutus ja sen lisäksi suoritettu soveltuva erikoistumiskoulutus tai jatkotutkinto (9§).
- Erityistyöntekijä (HE): Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan sosiaalihuollon erityistyöntekijältä vaaditaan tehtävän edellyttämä peruskoulutus sekä soveltuva erikoistumiskoulutus tai jatkotutkinto.
- Asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä vaadittavasta erikoistumiskoulutuksesta tai jatkotutkinnoista myös muiden sosiaalihuollon erityistyöntekijöiden osalta (HE).

Ammattikorkeakouluista annetun lain ja Tutkintojen ja muun osaamisen kansallisen viitekehityksen mukaan 210 op:n laajuinen Sosionomi (AMK) tutkinto on ammattikorkeakoulun perustutkinto ja alempi korkeakoulututkinto. Sen jälkeen suoritettu erikoistumiskoulutus tarkoittaa 30 -60 op:n erikoistumisopinnoita tai oppisopimustyyppistä täydennyskoulutusta, joka antaa asiakasryhmäkohtaista, menetelmällistä tai työorientaatioon perustuvaa erityisosaamista (tarkemmin ks. Liite 1.).

Sosionomi (ylempi AMK) tutkinto ei ole erikoistava jatkotutkinto vaan laaja-alainen ja syvennävä ylempi korkeakoulututkinto. Tämä on selkeä koulutuspoliittinen linjaus, josta emme voi poiketa.

Sosiaalialan AMK -verkostossa selvitettiin laaja-alaisen ydinosaamisen ja erityisosaamisen suhdetta keväällä 2009 tehdyllä kyselyllä. Korkeakoulututkintojen luonnetta ja tasoa on selvitetty myös Tutkintojen ja muun osaamisen kansallisessa viitekehityksessä, jonka pohjalta ollaan nyt miettimässä jatkotoimia kehittämistoimiin ja lainsäädäntöön. Ylempien (AMK) tutkintojen luonnetta tarkennetaan myös Arene ry:n koulutusohjelmaprojektissa ja sosiaalialan

tutkintojen näkökulmaa on siinä selvitetty kyselyllä (Jari Helminen 2010), josta on juuri valmistunut alakohtainen raportti. Näiden perusteella voidaan todeta että:

- Sosiaalialan koulutusohjelmassa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen osaaminen rakentuu vähitellen. Ensin hän suorittaa ammattikorkeakoulun perustutkinnon Sosionomi (AMK) 210 op, sen jälkeen hänellä on oltava vähintään kolme vuotta työkokemusta, jonka aikana hän hankkii mahdollisesti erityisosaamistaan käymällä ammatillisia erikoistumisopintoja tai muuta täydennyskoulutusta (esim. oppisopimustyyppistä täydennyskoulutusta). Sosionomi (AMK) -tutkinnon ja työelämäkokemuksen jälkeen hänellä on mahdollisuus hakea sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritettavaan sosionomi (ylempi AMK) –tutkintoon, jonka laajuus on 90 op. Sosionomi (AMK) ja sosionomi (ylempi AMK) tutkintojen laajuus on yhteensä 300 op.
- Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden osaaminen on laaja-alaista ja syventävää. Sosiaalialan ydinosaaminen ja erityisosaaminen muodostuvat sosiaalialan tutkintoon johtavien koulutusten, täydennyskoulutuksen ja työkokemuksen kautta.
- Tutkintojen taustalla olevan sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen perustan muodostaa kompetenssialueiden jäsenitys. Tutkintojen osaamisalueita ovat: Sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen, yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen sekä tutkimus- ja kehittämisosaaminen. Työelämästä tulleiden tarpeiden ja sosiaalialan AMK –verkon profiilityön (kompetenssien kehittämistyö) perusteella näyttää että erityisesti johtamisen sekä tutkimus- ja kehittämistyön osaamista painotetaan entistä enemmän ylemmässä AMK -tutkinnossa.
- Sosiaalialan erityisosaamista voidaan tarkastella:
 - asiakasryhmän
 - työorientaation ja/ tai
 - asiakastyön työmenetelmien kautta.
- Sosiaalialan perus- ja erityisosaaminen on dynaamista, kehittyvää ja muuntuvaa.

Sosiaalihuollon erityisosaamista vaativiin tehtäviin ehdotettiin sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumin osaamisen jaoston ylempien AMK -tutkintojen työryhmässä otettavaksi käyttöön **erityissosiaaliohjaajan tehtävänimike**.

Sosiaalialan AMK -verkosto vastustaa ehdottomasti ajatusta siitä että Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden työelämäväylä kunnalliseen sosiaalihuoltoon rakentuisi tätä kautta.

Tämä väylä voisi kuitenkin toimia niiden Sosionomi (AMK) –tutkinnon suorittaneiden kohdalla, jotka ovat perustutkinnon lisäksi hankkineet erityisosaamista. Erityissosiaaliohjaajan tehtävissä korostuisi asiakaskohtainen, menetelmällinen tai erityisosaaminen, vaativampi työ, laajempien prosessien haltuunotto sekä prosessin omistajuus ja johtaminen. Esi-merkkinä tehtävänimikkeestä voisi olla *lastensuojelun erityissosiaaliohjaaja* (Sosionomi (AMK) –tutkinto, mahdollisesti työkokemusta ja 30 -60 op oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus tai erikoistumisopinnot lastensuojelu- ja perhetyöstä) tai *päihde- ja mielenterveys-työn erityissosiaaliohjaaja* (Sosionomi (AMK) –tutkinto ja oppisopimustyyppinen täydennys-

koulutus tai päihde- ja mielenterveystyön erikoistumisopinnot 30-60 op) tai *aikuissosiaalityön erityissosiaali-ohjaaja* (Sosionomi (AMK) –tutkinto ja oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus tai erikoistumisopinnot 30-60 op aikuissosiaalityön alueelta).

Erityissosiaali-ohjaaja voisi siis tarkoittaa sosiaalihuollon erityistyöntekijää, jolta edellytetään sosiaalialan alemmaa korkeakoulututkintoa Sosionomi (AMK) 210 op ja sen lisäksi työelämäkokemuksella, oppisopimustyyppisellä täydennyskoulutuksella tai erikoistumisopintojen aikana hankittua erityisosaamista.

Erityissosiaali-ohjauksen tehtäväalue voisi olla **asiakasryhmäkohtainen** (esim. päihde- ja mielenterveystyö, lastensuojelu, varhaiskasvatus, vanhustyö...), **menetelmällinen** (esim. psykososiaalinen auttamyö, sosiaali-ohjauksen ja palveluohjauksen menetelmät...) **tai työorientaatioon** (esim. moniammatillinen ohjaus...) liittyvä alue, joka avaisi uusia mahdollisuuksia sosiaalisen asiantuntemuksen leviämiseksi yli sektorirajojen ja laajasti eri hallintokuntien piiriin. Sosiaalisen asiantuntemuksen leviäminen edistäisi sosiaalialan toimintakenttää arkielämän sujuvuuden ja sosiaalisen turvallisuuden lisääntymisenä sekä moniammatillisten tiimien rakentumisena myös ehkäisevästä näkökulmasta.

Tätä näkemystä tukee myös opetusministeriön työryhmämuistio 2009: 24 ja myös STM:n sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumin osaamisen jaoston sosiaalialan erityisosaamiseen liittyvä työ, jossa halutaan selkeyttää työelämässä tarvittavaa erityisosaamista ja jossa erikoistumisopinnot, oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus ja AHOT –ajattelu ovat kehittämistyön keskiössä.

4. Sosiaalihuollon johtotehtävät

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272 (§10) ja sen perustelu (HE) kuvaa sosiaalihuollon johtotehtäviä:

- Kelpoisuusvaatimuksena kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon tai sosiaali- ja terveydenhuollon pääasiassa hallinnollisiin johtotehtäviin on 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus sekä niiden lisäksi riittävä johtamistaito.
- Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalityön ammatillisiin johtotehtäviin on 3 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.
- Kelpoisuusvaatimuksena lasten päivähoidon ammatillisiin johtotehtäviin on 7 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.
- Kelpoisuusvaatimuksena muihin asiakastyön ohjausta sisältäviin sosiaalihuollon johtotehtäviin on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito.

Tämän kohta avaa johtamisen tehtäviä jonkin verran myös Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneille, mutta sen pääasiallinen viesti liittyy 3§ määrittelyyn eli siihen että johtajalta edellytetään myös sosiaalityöntekijän pätevyyttä. Tämä ajattelutapa on ristiriidassa Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon osaamisprofiilin kanssa, jossa johtamis- ja kehittämistyö on oleellinen osa.

5. Palvelu- ja tehtävä rakenneuudistuksen tuottamat uudet tehtävät (vrt. Paras -hanke)

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen, PARAS -hankkeen lähtökohtina ja tavoitteina ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteistyön ja väestöpohjan vahvistaminen palvelujen järjestämisessä. Tavoitteena on yhdenvertaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen kaikille suomalaisille. Sosiaalialalla uudistus tulee merkitsemään selkeämpää porrastusta lähipalveluihin ja erityispalveluihin. Uudistus muuttaa oleellisesti myös perustaa, josta sosiaalialan tehtävämäärittely ja mitoitus johdetaan. Uudistuksen mukanaan tuomat erityispalvelut edellyttävät alan erikoistumis- ja jatkokoulutusta. Kuhunkin tehtävään soveltuva sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottama **laaja-alainen työelämän kehittämisosaaminen** täydentäisi omalta osaltaan uudistuksen mukanaan tuomaa sosiaali- ja terveysalan erityisosaamista.

Määrällisen tarpeen ohella muutos vaikuttaa myös sosiaali- ja terveysalan ammattitaitovaatimuksiin. Sosiaaliala on kantanut laajaa huolta sosiaalisen asiantuntijuuden ja palveluohjauksen aseman säilyttämisestä muuttuvassa tilanteessa. Erityisesti on kannettu huolta päihdehuollon, vanhustenhuollon ja mielenterveyshuollon medikalisoitumisesta. Esimerkiksi päihdehuollon ja vanhustenhuollon johtamistehtävissä työskentelee tällä hetkellä merkittävä määrä sosiaalialan ajattelulogiikasta poikkeavia terveydenhuollon ammattilaisia. **Sosiaalialan yhteinen haaste onkin huolehtia siitä, että myös näillä alueilla pystyttäisiin vahvistamaan sosiaalista näkökulmaa ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa.**

6. Perustellut ehdotuksen sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen työelämäpaikasta

Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneet ovat uusi mahdollisuus sosiaalialan työkentällä. Valmistuneiden vastaanotto paikalliseen työelämään on innostava ja he ovat työllistyneet hyvin. Valtakunnallisesti sosiaalialan professioiden välinen kilpailu voi haudata alleen ammattikorkeakoulujärjestelmän tuomat aikaisempaa huomattavasti suuremmat koulutuselliset resurssit ja osaamisen tuomat mahdollisuudet kehittää kunnallista sosiaalihuoltoa ja sosiaalityötä.

Sosiaalialan kehittämisen haasteet liittyvät sosiaalisen marginalisoitumiseen, uudenlaisiin sosiaalisiin ongelmiin, tulevaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiseen rakenteeseen sekä toisaalta asiakkaiden kannalta toimiviin ja vaikuttaviin palveluratkaisuihin joihin ei päästä tukeutumalla vain vanhoihin malleihin, kehittymättömään tehtävä rakenteeseen ja kestämiin ratkaisuihin sosiaalihuollon virkojen täytössä ja pätevyiden määrittelyssä.

Työryhmän keskustelujen perusteella on päädytty toteamaan sosiaalialan ja korkeakoulutuksen kehittämishaasteet (esim. lainsäädäntöuudistus, palvelurakenteiden muuttuminen, sosiaalisten ongelmien ja asiakkuuden muuttuminen, tutkintojen eurooppalainen ja kansallinen viitekehys) ja jo olemassa oleva alakohtainen pätevyiden määrittely. **Pätevyysasetuksen avaaminen ja sosiaalialan koulutusohjelmasta valmistuneiden sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden työelämäpaikan kirjaaminen** on kuitenkin sosiaalialan toimijoiden ja kehittäjien itsensä tehtävä koska vain sitä kautta uusi koulutus voidaan hyödyntää sosiaalialan kehittämisessä.

Ainoana kestäväenä ratkaisuna on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön **pätevyyden määrittelyn yksinkertaistaminen ja sosiaalityöntekijän pätevyyden määrittely niin että myös Sosionomi (ylempi AMK) on pätevä tähän tehtävään**. Tässä keskustelussa työryhmä ei juurikaan ole päässyt eteenpäin. Oleellisena ongelmana tuntuu olevan sosiaalityöntekijän pätevyyden (3§) rajaaminen vain yliopistotutkinnon suorittaneille ja sosiaalityön käsitteen keskeisyys koko sosiaalihuoltoa ajatellen (mm. pätevyys johtamistehtävissä).

Tiivistäen voi todeta että:

- Sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritettu Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinto on dualimallin mukainen laaja-alainen ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämisen tavoitteet liittyvät yhteiskunnasta, työelämästä ja sosiaalisista ongelmista nouseviin tarpeisiin sekä tutkintojen ja muun osaamisen kansallisen viitekehukseen tasokuvauksiin, jossa määritellään 6-tason tutkintojen (mm. sosionomi (AMK) ja yliopiston kandiditutkinnot) ja 7-tason tutkintojen (mm. sosionomi (ylempi AMK) ja yliopiston maisteritutkinto) tasot ja osaamisen vaatimukset.
- Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneet ovat valmistuttuaan sijoittuneet hyvin. Heillä on kuitenkin ongelmia sijoittua kunnallisen sosiaalihuollon alueelle, koska siellä pätevydet on määritelty niin että sosiaalityön pätevyys määrittää muita pätevyksiä. Käytännön työelämässä sosiaalityön tehtävien hoitajista on kuitenkin huutava pula, yliopistosta valmistuneet sosiaalityöntekijät eivät hae ko. tehtäviä ja työntekijöiden vaihtuvuus on hyvin suurta.
- Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden vahvuuksia ovat vahva työelämän tuntemus sekä kehittämistyön ja siihen liittyvän tutkimuksen osaaminen, johtamisosaaminen ja sosiaalialan vaativan asiakastyön osaaminen.
- Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden työelämäpaikan ja vastaavan pätevyyden määrittelyssä ei ole vielä työryhmän keskusteluissa tehty yhtään uutta avaus- ta, vaan on pitäydytty vanhassa ja päädytty jo olemassa olevaan pätevyyslainsäädäntöön. Erityistyöntekijöitä koskeva pykälä 9§ ei tuo ratkaisua Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneille eikä tuota kaikkea sitä hyötyä sosiaalialalle, minkä uusi koulutusresurssi muuten mahdollistaisi.
- Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneilla on jo pätevyys toimia:
 - Tehtävissä joissa pätevyysvaatimuksena on soveltuvan ylempään korkeakoulututkinnon suorittaminen (esim. KELA:n, kriminaalihuollon ja työvoimahallinnon tehtäviä).
 - Sosiaalihuollon johtamistehtävissä joissa vaatimus on ylempi korkeakoulututkinto. Kunnallisen sosiaalihuollon johtamistehtävissä on kuitenkin suuri joukko tehtäviä määritelty sosiaalityön johtamiseksi niin että Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittanut ei ole pätevä.
- Erityisosaamisen määrittelyn lähtökohdat korkeakoulutuksen kehittämisessä ja koulutupolitiikassa eivät voi olla epäloogisessa suhteessa sosiaalihuollon pätevyyslainsäädäntöön kanssa. Erityisosaaminen on tutkinnon jälkeen hankittua osaamista, jota tuottaa työkokemus sekä täydennys- ja lisäkoulutus. Tätä väylää pitää kehittää sosionomi (AMK) -tutkinnon jälkeisiksi väyläksi, jossa erikoistumisopinnot tai oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus ovat osaamisen varmistajia.

Keskeiset kehittämistavoitteet jatkossa:

- **Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon tunnetuksi tekeminen laaja-alaisena ylempänä korkeakoulututkintona**, joka tuottaa johtamisen, kehittämisen ja vaativan sosiaalialan asiakastyön osaamista. Nämä ovat vahvuuksia joka työllistävät ja joita tarvitaan sosiaalialalla.
- **Sosiaalihuollon tehtävärakenteita ja kelpoisuuksien määrittelyä pitää kehittää niin että ne tukevat tulevia palvelurakenteiden muutoksia ja asiakaslähtöisyyden toteutumista.** Kunnallisen sosiaalihuollon uudenlainen kokonaisuus on osa sosiaali- ja terveydenhuollon laajempaa palvelukokonaisuutta, eikä sosiaalihuollon monikäsitteinen ammatillisuuden tulkinta vaativassa sosiaalihuollon asiakastyössä (sosiaalityö, sosiaaliohjaukset, sosiaalihuollon erityistyöntekijät) ole tässä viitekehyksessä kestävällä pohjalla.
- **Sosiaalityön käsitteen tarkennusta.** Sosiaalityö on käytössä sekä yleiskäsitteenä että kelpoisuutena määrättyyn sosiaalityön tehtävään. On epäselvää miten tehtäviä kunnissa määritellään ja tämä voi vaikeuttaa Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden sijoittumista kunnallisen sosiaalihuollon alueelle. Tällä hetkellä jo Sosionomi (AMK) –tutkinnon suorittaneita on palkattu sosiaalityön virkoihin määräaikaikaisiksi sosiaalityöntekijöiksi ja Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneiden paikka kunnissa on hyvin epäselvä. Sosiaalityö kattaa (käsitteenä) toisaalta kaiken kunnallisen sosiaalihuollon mutta sen sisällä on paljon erilaisia sosiaalialan tehtäviä, mm. sosiaalihuollon erityistehtävät. Sosiaalialan pätevyysvaatimuksia pitää tarkastella uudenlaisena kokonaisuutena, jossa myös sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneilla on selkeä paikka.
- **Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272 pitää avata ja Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneille pitää antaa pätevyys sosiaalityön tehtäviin, sosiaali- ja terveysalan pääosin hallinnollisiin johtotehtäviin sekä sosiaalityön alueen johtotehtäviin.**

Meeri Rusi,
Sosiaalialan AMK-verkoston työvaliokunnan pj.

Turun ammattikorkeakoulu
puh 050 5985 101
email: meeri.kojonkoski@turkuamk.fi

Päivi Kaljonen
Ylemmän AMK-tutkinnon ryhmän pj.

Metropolia-ammattikorkeakoulu
email: paivi.kaljonen@matropolia.fi

Liite 1. Korkeakoulutettujen erityispätevyyden määrittely ja mahdollisia erityissosiaaliohjausten tehtäviä Sosionomi (AMK) tutkinnon ja erikoistumisopintojen jälkeen.

Korkeakoulutettujen erityispätevydet. (Lähde: Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24, luku 9.1.1.)

Sosionomi (AMK) –tutkinto on viitekehysten tason 6 mukainen ammattikorkeakoulun perustutkinto ja Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinto on viitekehysten tason 7 mukainen ylempi korkeakoulututkinto. Näiden tutkintojen osaaminen on määritelty ko. tason mukaisesti.

Sen lisäksi voidaan löytää **tutkintojärjestelmän ulkopuolella** olevia osaamiskokonaisuuksia.

Seuraava lainaus on suoraan Tutkintojen ja muun osaamisen kansallisen viitekehysten luvusta 9.1.1:

”9.1.1 Korkeakoulutettujen erityispätevydet

Korkeakoulutettujen erityispätevyydellä tarkoitetaan ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa suoritettavaa **korkeakoulututkinnon jälkeen** hankittavaa työelämän kannalta tarpeellista laajaa osaamiskokonaisuutta. Erityispätevydet luodaan työelämän lähtökohdista käsin, ja niillä tulee olla pitkäkestoinen tarve työmarkkinoilla. Niiden tulee perustua työelämän tarvitsemaan ammatilliseen osaamiseen, ja lisäksi niiden tulee tuottaa merkittävää lisäarvoa työelämässä vaadittavan ammatillisen erityisosaamisen kehittämisessä. Korkeakoulutettujen erityispätevydet eivät tuota muodollisia kelpoisuuksia, esimerkiksi opettajankelpoisuuksia. Muodollisista kelpoisuuksista säädellään eri hallinnonalojen lainsäädännössä, eikä korkeakoulutettujen erityispätevyksien luomisella ole tarkoitus muuttaa tai lisätä kelpoisuusehtoja.

Korkeakoulutettujen erityispätevyyksiä suunnataan vain perusteellisempaan osaamisen kehittämiseen, joka edellyttää laaja-alaista ja syvällistä oppimista ja kouluttautumista. **Erityispätevyksien laajuus on 30–60 opintopistettä.** Korkeakoulutettujen erityispätevyyksiin tarvittavan osaamisen voi hankkia monilla koulutus- ja oppimistavoilla (esim. **erikoistumisopinnot, muu täydennyskoulutus, henkilöstökoulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, itsenäinen opiskelu, oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus**). Tästä syystä erityispätevyyksiin kuuluvat näytöt, jotka mahdollistavat niiden suorittamisen osaamisen hankkimistavasta riippumatta ja tukevat työssä oppimista. **Korkeakoulut vastaavat korkeakoulutettujen erityispätevyksien kuvaamisesta, vastaanottavat näytöt ja myöntävät todistukset.** Korkeakoulutettujen erityispätevyksien tuottama osaaminen laajentaa, syventää ja erikoistaa korkeakoulutasoista ammatillista osaamista. Osaaminen on luonteeltaan korkea-asteelle tyypillistä, jolloin mm. generiset taidot ja abstrakti ajattelu korostuvat. Korkeakoulut voivat vastaanottaa korkeakoulutettujen erityispätevyksien näyttöjä riippumatta siitä, miten niiden edellyttämä osaaminen on hankittu.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen osalta”

Mahdollisia erityissosiaalihjauksen tehtäviä Sosionomi (AMK) tutkinnon jälkeisillä 30-60 op:n erikoistumisopinnoilla voisi löytyä esim. seuraavalta tehtäväalueilta. Osaamisvaatimus: Sosionomi (AMK)-tutkinto, työelämäkokemus ja/tai erikoistumisopinnot tai oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus.

Kunnan sosiaalitoimi / sosiaalihjauksen johtaminen ja kehittäminen

- lastensuojelun laajenevat tehtäväkokonaisuudet: sijaishuollon yksiköiden ja eriytyneiden toimintojen kehittämis- ja johtotehtävät, avohuollon erityissosiaalihjauksen kehittämisen ja johtamisen tehtävät
- perhekeskusten ja perheneuvoloiden erityissosiaalihjauksen ja neuvonnan tehtävät, perhetyön kehittämis- ja johtotehtävät
- erityisryhmien erityissosiaalihjaus sekä johtamisen ja kehittämisen tehtävät esim. mielenterveys ja päihdepalvelut
- kuntien sosiaalitoimen sosiaalihjauksen kehittäminen ja johtaminen
- moniammatillisen työn ohjaamisen, kehittämisen ja johtamisen uudet tehtäväkokonaisuudet
- laajenevan ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tuen kehittäminen

Varhaiskasvatuksen laajeneva kehittämistyö

- varhaiskasvatuksen kehittämis- ja johtotehtävät, päivähoiton johtajan ja erityisen tuen tehtävät sosiaalihjauksen osalta

Nuorisotyön ja erityisnuorisotyön kehittäminen

Koulun sosiaalisen työn kehittäminen

- koulujen sosiaalihjauksen tehtävät koulun sosiaalityöntekijöiden ja koulupsykologien kanssa tiimityössä
- sosiaalinen nuorisotyö ja erityisnuorisotyö

Vanhushuolto

- vanhushuollon kehittämis- ja johtotehtävät koskien sosiaalista asiantuntemusta

Turvallisuustyö

- poliisin työparityön kehittäminen, kriminaalihuollon erityissosiaalihjaus

Kuntouttava työtoiminta

- työvoimahallinnon kuntouttavan työn kehittäminen
- kelan kuntouttavan ja sosiaaliturvatyön kehittäminen.